

Vyjádření Komise pro obnovu Karlova mostu k rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 14.8.2009 a k dalším připravovaným etapám obnovy mostu

Komise pro obnovu Karlova mostu je výrazně zneklidněna stávajícím průběhem prací na mostě i postojem magistrátu hl. m. Prahy, který se odrazil i v rozhodnutí OKP MHMP ze dne 14. 8. 2009. V rozhodnutí, které navazovalo na podrobné vyjádření Národního památkového ústavu ze dne 27.5.2009, Magistrát odmítl naprostou většinu bodů, které NPÚ pro zlepšení situace na mostě navrhl. Tuto alarmující skutečnost lze jen těžko nedat do souvislosti s faktem, že při obnově Karlova mostu jsou investor a výkonný orgán jedna a tatáž instituce. Vzhledem k závažnosti situace se Komise rozhodla vypracovat podrobný rozklad rozhodnutí OKP MHMP, jehož plné znění je součástí tohoto stanoviska.

V současné době se připravuje další etapa obnovy Karlova mostu. Z tohoto důvodu považuje komise za nezbytné zhodnotit stávající průběh prací a naznačit východiska, která z toho pro další etapy logicky vyplývají. Komise bohužel musí konstatovat, že dobíhající první etapa obnovy se vyznačovala zásadními problémy, jako je nedostatečná projektové dokumentace, nedostatečné naplnění nebo dokonce absence tak klíčových rolí v procesu obnovy, jako je autorizovaný architekt a restaurátor, přílišná výměna původních historických kamenů či velmi nízká kvalita prováděných kamenických prací.

Karlův most je výjimečná památka, na níž nelze mechanicky uplatňovat principy obvyklé při rekonstrukci běžných liniových technických staveb. Komise je přesvědčena, že pro nastávající etapy obnovy, které se dotknou nejcennějších dochovaných partií jako jsou stěny či klenby, je třeba zásadně změnit jak přístup investora, tak režim celé obnovy, který zajistí včasné a důkladné zpracování stavebně-historického průzkumu, podrobné projektové dokumentace a reálné naplnění klíčových rolí architekta i restaurátora s dostatečnými zkušenostmi z obnovy památek jak při přípravě projektové dokumentace, tak v celém průběhu obnovy. Komise musí konstatovat, že bez splnění těchto zásadních bodů nelze v dalším průběhu prací vyloučit závažné poškození národní kulturní památky Karlův most.

V Praze, dne 12. 11. 2009

Podrobné vyjádření Komise pro obnovu Karlova mostu, poradního orgánu generální ředitelky NPÚ, k rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy, odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu č.j. S-MHMP 231202/2009 ze dne 14.8.2009.

Úvodem komise vyjadřuje hluboké zklamání z výše uvedeného rozhodnutí MHMP OKP. Komise pro obnovu Karlova mostu složená z nezávislých odborníků (dále jen Komise) na základě svého nejlepšího svědomí a s využitím teoretických i praktických zkušeností při péči o významné kulturní památky provedla analýzu stavu a vypracovala návrh konkrétních opatření k nápravě nedostatků a ke zkvalitnění současné opravy Karlova mostu. Z celkem dvaceti sedmi Komisí doporučených opatření MHMP OKP do svého rozhodnutí zahrnul pouze osm a to ještě v okleštěné a nevhodně pozměněné podobě. Bezprostředním podnětem k zahájení správního řízení dle paragrafu 10 odst. 1 památkového zákona, jehož završením je předmětné rozhodnutí, bylo jednání na MK ČR uskutečněné dne 6.2.2009. Výsledkem tohoto jednání, které reagovalo na nedostatky zjištěné Památkovou inspekcí MK ČR v rámci provedené státní kontroly, bylo konstatování, že „*probíhající oprava Karlova mostu, konkrétně oprava kamenného zábradlí a přilehlých partií probíhá bez stanovení přesných a konkrétních podmínek a kritérií pro výměnu vadných kvádrů, způsobu povrchové úpravy a osazování nových kvádrů. Dále bylo konstatováno, že je třeba.... zpracovat stavebně historický průzkum....*“. Zástupce vlastníka kulturní památky ve svém vyjádření z 2.4.2009 akceptoval zahájené nápravné řízení s tím, že jeho výsledkem bude „*uložení takových konkrétních opatření, aby probíhající oprava Karlova mostu vyhovovala plně zájmům státní památkové péče, aby nevznikal prostor pro možné spekulace a dohady o legálnosti postupu vlastníka při jeho opravě a aby nadále nedocházelo k nejasnostem a nedorozuměním v souvislosti s probíhající opravou.*“ Prapůvodní příčinou vzniklého stavu je nedostatečně zpracovaná projektová dokumentace, která vůbec neřeší způsob opravy kamenného zábradlí mostu. Konkrétně zde není definována technologie rozebírání a opravy původních bloků, materiál, rozměry, technologie výroby a osazení nových bloků ani fyzikálně technické parametry zdíci a spárovací malty. Dále zde zcela chybí definice pro památkovou péči významných parametrů opravy jako je způsob opracování povrchu nových kamenů, výrobní tolerance nových bloků, šířka a povrchová úprava spár, barevnost a zrnitost spárovací malty a podmínky případné patinace. Závazné stanovisko vydané k dokumentaci pro stavební povolení sice požadovalo doplnění chybějících údajů týkajících se povrchové úpravy nových bloků a spárování do vyššího stupně dokumentace (viz body 8,9 rozhodnutí č.j. 180521/2005/Mul/PŮl z 17.1.06), tato podmínka však nikdy nebyla splněna. Realizaci stavby podle prováděcí dokumentace, která tyto údaje postrádá, připustily orgány památkové péče bez připomínek. Tím vznikla situace, za které zcela v rozporu s platnou legislativou chybějící rozhodnutí činí přímo na stavbě kolektivní orgán, složený z účastníků realizačního týmu a to bez konkrétní odpovědnosti. Nápravu tohoto stavu mělo zjednat zmíněné správní řízení. Bohužel je nutné konstatovat, že rozhodnutí MHMP OKP tyto chybějící

podmínky opravy, jejichž definování bylo přímo smyslem nápravného řízení, neobsahuje. Naopak tím, že ignoruje převážnou část k věci vydaného odborného vyjádření NPÚ toto rozhodnutí celou situaci vyostřilo. Namísto toho, aby MHMP OKP nařídil dopracování projektové dokumentace, pokusil se její nedostatečnost nahradit svým rozhodnutím. Toto rozhodnutí však v částech, týkajících se stavebně technického řešení není a nemůže být kvalifikované, protože chybějící parametry opravy spadají do kompetence projektanta. Dále uvádíme stanovisko k jednotlivým bodům rozhodnutí.

V bodě 1) uložených opatření je požadováno průběžné zpracování operativního průzkumu dosud nedotčených částí parapetu. Chybí zde konstatování, že operativní průzkum z důvodů nezpracování SHP stavebníkem před zahájením stavby nahrazuje pro tuto etapu vlastní stavebně historický průzkum a jeho výsledky musí být zohledněny při postupu prací. Chybí zde podmínka, že odpovídající část parapetu může být rozebrána až po dokončení operativního průzkumu.

Bod 2) se týká zpracování SHP, jehož předání je požadováno do okamžiku podání návrhu na vydání kolaudačního souhlasu. Chybí zde konstatování, že toto opatření nahrazuje podmínku závazného stanoviska č.j. MHMP 43934/2004/Fab ze 14.5.2004, požadující zpracování SHP před zahájením prací. Povinnost předložit SHP do okamžiku podání návrhu na vydání kolaudačního souhlasu v souvislosti s dokončením stavby není dostatečně konkretizována. Vzhledem k tomu, že dokumentace pro stavební povolení byla zpracována na celou stavbu včetně opravy pláště, lze si podmínku vyložit tak, že bude SHP předáno v souvislosti s dokončením celé stavby. Takovou benevolenci vůči stavebníkovi považujeme za nepřijatelnou. Podmínku je třeba navázat na kolaudační souhlas týkající se etapy 0003 - oprava mostovky a kamenného zábradlí a doplnit ji požadavkem na zapracování výsledků SHP do prováděcí dokumentace následujících etap opravy mostu. Zároveň je závažnější, že sám MHMP – OKP ve svém rozhodnutí (č.j. S-MHMP 231202/2009 ze dne 14.8.2009.) upozorňuje na str. 18-19, že vlastník nezpracováním SHP před zahájením prací, porušuje zákon. MHMP – OKP si je tak vědom porušování zákona, ale pro nápravu nečiní dostatečné kroky.

Bod 3) požaduje provedení zaměření dosud nedotčeného úseku parapetů. Tento požadavek není dostatečně specifikován. Zaměření všech parapetů již bylo provedeno včetně fotogrammetrie. Tyto dokumenty však byly kritizovány pro nedostatečnou přesnost, protože z nich nebylo možné určit například šířku spár. Požadavek by měl být doplněn o definici zaměření včetně měřítka a požadované podrobnosti. Chybí zde požadavek návaznosti prací na zaměření, tedy podmínka, že nově provedený stav parapetu musí odpovídat zaměření původního stavu, což doposud nebylo dodržováno. Lhůta splnění tohoto bodu je stanovena až na 30. 6. 2010, z čehož jasně vyplývá, že MHMP OKP neusiluje o to, aby probíhající obnova byla učiněna dle zaměření původního stavu.

Bod 4) požaduje zpracování restaurátorského záměru pro pole XI. A. Požadavek je chválný, závažnější je však termín jeho plnění do 31.12.2009. Rozhodnutí vydané 14.8.2009 tedy předpokládá a zároveň legitimizuje

skutečnost, že jmenované pole, které je v současnosti částečně rozebráno, bude opraveno nejdříve na jaře 2010. S takovým postupem nelze souhlasit. Ponechání pole zábradlí v rozebraném stavu přes zimní období považujeme za nezodpovědné. Přiměřená doba na zpracování restaurátorského záměru uvedeného rozsahu je 3 týdny. Takto reálně stanovená lhůta by problémů byla bez umožnila dokončit předmětné pole do konce roku 2009. Postup MHMP OKP v této věci ale vyvolává podezření ze snahy o diskreditaci restaurátorského režimu opravy parapetu navrhovaného Komisí s poukazem na nepřiměřené časové nároky takového režimu vedoucí k zdržování respektive zastavení stavby. Proti takovýmto snahám se Komise důrazně ohrazuje. Časová prodleva související s opravou pole XI.A. je způsobena neschopností realizačního týmu zajistit včas pro tuto práci kvalitního restaurátora. Dle našich informací nebyla dosud se žádným restaurátorem uzavřena v této věci řádná smlouva. V dnes již příliš pokročilém termínu nezbyvá jiná možnost, než je zabezpečení a ochrana dotčené části památky v nadcházejícím zimním období a provedení vlastní restaurátorské opravy na jaře.

Bod 5) požaduje prověření vyřazených bloků restaurátorem s ohledem na jejich další použití. Dle našich informací nebyla dosud se žádným restaurátorem uzavřena v této věci řádná smlouva. Je zarážející, že v rámci správního rozhodnutí není přesně specifikováno, jakým restaurátorem mají být vyřazené bloky prověřeny. Dle volné specifikace rozhodnutí tak může tyto bloky prověřit např. restaurátor papíru. Zároveň je lhůta splnění tohoto bodu stanovena až na 30. 6. 2010, z čehož jasně vyplývá, že MHMP OKP nepředpokládá a tudíž ani nevyžaduje po vlastníkově, aby tyto vyřazené bloky využil při současné etapě opravy mostu (oprava zábradlí), což by bylo jistě lepší, než tyto bloky využívat až při opravě dalších částí, kde bude jejich užití daleko komplikovanější, a to především vzhledem k rozměrům těchto bloků. Pojem autenticita obnovy KP je tak v tomto bodě zcela ignorován.

Bod 6) se pokouší definovat výrobní tolerance nových bloků. Uvedené podmínky jsou zcela nejednoznačné a zmatečné. Způsob stanovení výrobních tolerancí určují příslušné technické předpisy a jejich definice patří do kompetence projektanta. Výrobní tolerance se rozlišují na plusové a minusové. Nejsou-li definovány, předpokládá se, že jsou nulové. Podmínku „*tvarová odchylka mezi hranou starého a nového kamene větší jak 5 mm bude zarovnána ručním kamenickým postupem.*“ lze vyložit tak, že v případě minusové výrobní odchylky nového bloku budou zarovnány s tímto blokem sousedící historické kameny. To je ovšem zcela v rozporu se zásadami památkové péče. Rovněž zde zmíněný *ruční kamenický postup* umožňuje zcela volný výklad a neodpovídá technickému názvosloví definovanému odbornou literaturou.

Bod 7) týkající se spárování je opět nekonkrétní a umožňuje libovůli ve výkladu. Podmínka „*Spárování ... bude mít konstantní barevnost a způsob zapravení povrchu*“ nic neříká o tom, jaká barevnost a jaká povrchová úprava spáry je požadována. Chybí zde definice zrnitosti malty a především technologie spárování, která má zásadní vliv na výsledný vzhled spáry.

Bod 8) stanovuje podmínku pro demontáž parapetu, při které „nedojde“ k poškození původních bloků. Nijak však neřeší situaci, kdy i při vynaložení maximální odborné péče poškození bloků nastane. V takovém případě nejsou definovány podmínky památkové péče a je ponecháno na rozhodnutí „kolektivního orgánu“ realizátorů, jak bude s poškozeným kamenem naloženo.

V rozhodnutí chybí celá řada podmínek památkové péče, za kterých je oprava kamenného zábradlí mostu přípustná a to proto, že chybí v dané věci projektová dokumentace. Nedostatečně definovány nebo zcela opomenuty jsou následující parametry stavby a na ně navazující podmínky památkové péče:

- technologický postup demontáže kamenných bloků
- kritéria, podle kterých bude rozhodováno o vyřazení bloků
- definice, jak má být nakládáno s vyřazenými bloky
- způsob opravy poškozených bloků, které budou do stavby navraceny
- druh kamene určeného pro náhrady včetně stanovení konkrétní lokality těžby a požadovaných stavebně fyzikálních a estetických vlastností materiálu
- technologie výroby nových bloků včetně výrobních tolerancí
- technologický postup montáže nových bloků
- povrchová úprava nových bloků
- konkrétní typ, fyzikálně technické a estetické vlastnosti zdící a spárovací malty
- technologický postup spárování včetně definice rozměrů a povrchové úpravy spár
- technologický postup a estetické požadavky případné patinace nových bloků

Uvedené parametry v rozporu s platnou legislativou chybí v projektové dokumentaci, není k nim vydáno závazné stanovisko a nejsou předmětem stavebního povolení. Nadále tedy platí stav popisovaný v předmětném rozhodnutí, kdy odpovědný subjekt provádí práce bez schválení finálních detailů opravy, což se může promítnout a bohužel též promítá na autentičnosti kulturní památky. Komise konstatuje, že díky výše uvedeným nedostatkům správní řízení nesplnilo a ani nemohlo splnit svůj účel a lze ho považovat za poslední, zcela promarněnou příležitost k nápravě postupu opravy mostovky a kamenného zábradlí.

Dále uvádíme stanovisko ke zdůvodnění, proč MHMP OKP neakceptoval konkrétní doporučení obsažená v odborném vyjádření NPÚ pod body č. 1a), 1b), 1c), 1d), 2a), 2f), 2h), 2g), 2i), 2j), 2k), 3a), 3b), 3c), 3d), 3e), 3f), 3i), 3j), 3k), 3l).

K bodu 1a) b) c) d)

Tyto body jsou výčtem chráněných hodnot, které komise uvedla na vyslovenou žádost MHMP OKP viz žádost o vydání odborného vyjádření

čj.231202/2009 ze dne 10. března 2009. Ve vyjádření zastupuje tento výčet chráněných hodnot zdůvodnění Komisi navrhaných opatření.

K bodu 2a) požadujícímu rozšíření týmu o autorizovaného architekta a restaurátora

Požadavek NPÚ nebyl MHMP OKP akceptován s tím, že povinnost byla již splněna. S tímto tvrzením komise nesouhlasí, protože účast architekta na stavbě je dosud zcela formální. Požadavek na účast architekta je ospravedlněn skutečností, že společnost považuje danou stavbu za architektonicky významnou (viz územní plán hl. města Prahy) a že je tedy žádoucí, aby při její opravě spolupracovala se stavebním inženýrem další autorizovaná osoba s odpovídající kvalifikací, jejímž úkolem a odpovědností je architektonická a estetická supervize nad navrhovaným technickým řešením. Takovýto podíl si však nelze vykládat tak, že autorizovaný architekt bude *přizván ke spolupráci v situaci, kdy projektant opravy došel k závěru, že je ho zapotřebí*. Naopak je žádoucí, aby se autorizovaný architekt podílel na zpracování dokumentace a dohledu nad realizací v rámci své kvalifikace po celou dobu stavby. Z příslušných zápisů je patrné, že architekt není ani členem kolektivního orgánu jmenovaného před zahájením stavby MHMP OKP, tedy onoho orgánu, který v rozporu s platnou legislativou rozhoduje za projektanta stavby. Komise upozorňuje, že situaci nezlepší formální účast architekta na kontrolních dnech stavby, pokud není smluvně vázán k odpovědnosti za navržená řešení.

Komise nesouhlasí s tvrzením, že účast restaurátora Milana Šturma v realizačním týmu splňuje požadavek na trvalý restaurátorský dohled nad průběhem stavby. Jak uvádí stavebník ve svém vyjádření ze 14.7.2009 „*jeho úkolem je spolupráce při obnově náročnějších architektonických detailů a dohlíží na činnosti prováděné v blízkosti soch, a provádí drobné opravy stavebních podstavců soch...*“. Z příslušných zápisů je patrné, že restaurátor nebyl ani členem kolektivního orgánu jmenovaného před zahájením stavby MHMP OKP. Z prezenčních listin kontrolních dnů je zřejmé, že jeho účast na stavbě je téměř nulová. Komise upozorňuje, že situaci nezlepší formální účast restaurátora na kontrolních dnech stavby, pokud není smluvně vázán k odpovědnosti za dohled nad průběhem stavby.

Komise považuje za zarážející, že se MHMP OKP přiklonil k tvrzení stavebníka, aniž si ověřil věrohodným způsobem jím tvrzené skutečnosti, například předložením řádné smlouvy.

K bodu 2b) požadujícímu zpracování restaurátorského průzkumu nedotčených částí parapetu

Požadavek NPÚ nebyl MHMP OKP akceptován bez jakéhokoliv zdůvodnění. Výsledky restaurátorského průzkumu přitom měly být součástí projektové dokumentace opravy.

K bodu 2c) týkajícímu se zpracování restaurátorského záměru

Doporučení NPÚ bylo akceptováno pouze částečně viz bod 4 rozhodnutí, pro pole XI. A., a to bez uvedení konkrétního rozsahu a podmínek

restaurátorského záměru. Okleštění nebylo zdůvodněno. K tomu je třeba podotknout, že návrh opravy historických kamenných konstrukcí je vysoce specializovanou činností, která v mnohých ohledech překračuje rámec odborné kvalifikace projektantů. Právě z tohoto důvodu je navýsost žádoucí, aby na takovéto stavby byl v předstihu zpracován restaurátorský záměr, který ve stanovení konkrétních technologií a materiálů doplní projektovou dokumentaci tak, aby byla dostatečným podkladem pro vydání závazného stanoviska. Předpokladem pro zpracování kvalitního restaurátorského záměru je provedení restaurátorského průzkumu a vyhodnocení jím získaných výsledků ve vztahu k následující opravě. Takovýto postup přitom vůbec neznamena, že stavba musí probíhat v režimu restaurování. Právě neexistence restaurátorského záměru a neúplnost projektové dokumentace vedly k současnému neblahému stavu, jehož součástí je i to, že zpět osazené historické kameny nebyly před opětovnou montáží nijak ošetřeny a že rozsah výměn kamenných kvádrů je tak vysoký. Je proto s podivem, že MHMP OKP tento požadavek omezil pouze na jedno pole mostu. Na podporu svého stanoviska uvádíme následující dokumenty:

- **Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy** (od 1.6.2002 součást našeho právního řádu), kapitola Politika konzervace, článek 10: *Každá Strana se zavazuje přijmout integrovanou politiku konzervace, která: 2. podporuje programy restaurování a údržby architektonického dědictví,*
- **Koncepce účinnější péče o památkový fond v hlavním městě Praze**, část V. Užší specifické zásady zachování hodnot v jednotlivých územích, A/ Pražská památková rezervace, a/ zásady zaměřené na ochranu území, 9/ Rekonstrukce a obnovy objektů:
Veškeré rekonstrukce na území Pražské památkové rezervace se musejí vyznačovat vysokou kvalitou a profesionálním pojetím projekčních prací i vlastního stavebního provedení. Musejí zejména:
 1. *Respektovat hmotovou substanci rekonstruovaného díla a v maximální technicky a technologicky únosné míře zachovávat autentické materiály, konstrukce a detaily uměleckořemeslného a uměleckého vybavení.*
 2. *V maximální míře respektovat architektonický výraz a styl rekonstruované budovy, nedeformovat ho a neredukovat.*
 4. *Konzervační obnovy spojené s restaurátorskými zásahy jsou považovány za obzvláště žádoucí.*

K bodu 2d) týkajícímu se podmínek demontáže

Doporučení NPÚ bylo akceptováno pouze částečně viz bod 8 rozhodnutí, a to bez uvedení podmínek pro opravu kamenů při jejich případném poškození i při vynaložení maximální péče. Konkrétní podmínky demontáže bloků tedy opět nebyly stanoveny.

K bodu 2e) požadujícímu opravy poškozených bloků namísto jejich výměny

Požadavek NPÚ nebyl MHMP OKP akceptován bez jakéhokoliv zdůvodnění. Současný postup realizátorů, který vůbec nepočítá s opravou

poškozených kamenů a takovéto kameny vyřazuje je v rozporu s následujícími dokumenty:

- **Koncepce účinnější péče o památkový fond v hlavním městě Praze** (metodický materiál MHMP OKP), část IV. Urbanistické, architektonické a kulturněhistorické hodnoty, B/Zásady uchování hodnot, b/ celoměstské zásady architektonické, 6/ Zásada respektu k původním materiálům a konstrukcím ve znění: *Původní stavební materiály, konstrukce a technologie musí být respektovány a v maximální možné míře, v jaké to dovoluje jejich technický stav, zachovány.*
- **Charta ICOMOS – zásady pro analyzování, ochranu a stavební obnovu architektonických památek** (Viktoriiny vodopády, Zimbabwe, říjen 2003), jmenovitě článek 3.15 *Opravě narušených konstrukcí je dáována přednost před jejich náhradou všude tam, kde je to možné.*
- **Péče o kamenné sochařské a stavební prvky**, Štulc, Suchomel, Maxová, Praha 1998, metodická publikace NPÚ, str.13, kapitola Rozsah výměny materiálu: *„Výměnu materiálu je nutno omezit vždy jen na prokazatelně nejmenší možnou míru. Torzálně – v poškozeném avšak originálním stavu – dochované kamenné průčelí či plastika má vždy větší hodnotu než většinou tvrdý, sterilně působící nový kamenný obklad a nově vytesané články. Vzhledem k praktické nenapodobitelnosti původních kamenických technik i přirozenými procesy získané patiny může i tvarově přesně provedená obnova památku nevratně znehodnotit.“*

K bodu 2f) požadujícímu změnit technologii výroby kamenných bloků z průmyslového řezání na ruční sekání

Požadavek NPÚ byl odmítnut s tím, že princip použití bloků řezaným postupem byl orgány památkové péče akceptován již v začátku stavby. Komise konstatuje, že toto z památkového hlediska významné rozhodnutí dosud nebylo ošetřeno závazným stanoviskem, a změna přístupu je tedy možná. Komise se domnívá, že akceptování průmyslově řezaných kamenů při opravě Karlova mostu je v rozporu s následujícími ustanoveními památkové legislativy a metodickými pokyny:

- **Benátská charta** (ICOMOS, Benátky 1964), konkrétně čl. 10. *Jestliže se tradiční techniky ukázaly nepostačujícími, je možno zabezpečení památky provést všemi moderními technikami konzervace a konstrukce ... Techniku průmyslového řezání kamenů s dodatečnou úpravou viditelných ploch šalírováním nelze v žádném případě označit za tradiční. Je sice pravdou, že řezání kamenů je ikonograficky zdokumentováno již od středověku a to nejprve pilami ručními, které byly od 19. století nahrazovány pilami strojními. Takto vyrobené kameny však sloužily jako polotovary z něhož byly finální výrobky zhotoveny ručním sekáním, nebo byly takto zhotovené bloky osazeny do stavby bez dalších úprav, případně byly od 19. století upravovány broušením. Tento způsob výroby kamenných*

kvádrů byl však používán v omezené míře jen pro specifické účely. Na samotném Karlově mostě nebyl tento způsob opracování bloků v minulosti žádným průzkumem doposud doložen. Technika používaná při současné opravě tak neodpovídá ani jednomu z výše zmíněných historických postupů a je v rozporu se zásadou technologické pravdivosti. Jedná se o technologii založenou na klamu, která předstírá, že průmyslově řezaný kámen byl vyroben ručním sekáním. Výše zmíněné tradiční techniky opracování kamene nelze v souvislosti s opravou parapetu zábradlí označit za *nepostačující*. Rezignace na jejich užití při opravě Karlova mostu je neopodstatněná.

- **Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy** (od 1.6.2002 součást našeho právního řádu), kapitola Politika konzervace, článek 10: *Každá Strana se zavazuje přijmout integrovanou politiku konzervace, která: 5. podporuje užívání a rozvoj tradičních dovedností a materiálů jako nezbytných složek pro budoucnost architektonického dědictví.*

Je zřejmé, že za tradiční dovednost nelze považovat průmyslové řezání kamenných bloků, s následnou úpravou dvou ploch „posekáním“. Tradiční dovedností, která je hodna podpory a na níž závisí budoucnost architektonického dědictví je dělení bloků na polotovary kamenickými klíny a výroba finálních prvků architektury ručním sekáním. Je třeba zdůraznit, že opomenutí tradiční technologie výroby kamenických prvků na takto významné a veřejností sledované stavbě vytváří neblahý precedent a z hlediska výchovy veřejnosti se jedná o těžko omluvitelnou chybu. V této souvislosti je třeba připomenout článek 15/1 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy podle kterého se *každá strana zavazuje, že vytvoří u veřejnosti povědomí o hodnotě konzervace architektonického dědictví, jednak jako součásti kulturní identity, jednak jako zdroje inspirace a tvořivosti pro současnou a budoucí generace,...*

- **Péče o kamenné sochařské a stavební prvky**, Štulc, Suchomel, Maxová, Praha 1998, metodická publikace NPÚ, str.14, kapitola Kamenný materiál a jeho opracování: *„Jestliže směřujeme k harmonickému působení nového prvku v kontextu poměrně dobře dochované architektury, je nezbytné, aby i řemeslné zpracování povrchu nového kamene co nejvěrněji odpovídalo originální úpravě (způsobem opracování, rukopisem i použitím shodných nástrojů a pracovních pomůcek).“*

Výše zmíněného harmonického působení nelze zvolenou technologií dosáhnout. Vzhled řezaného bloku dodatečně posekaného dlátem je odlišný od originálu z důvodů přílišné dokonalosti ploch a též úhlu a síly vedení

nástroje. V případě, že jsou dodatečně opracovány pouze lící plochy, vzniká po obvodu pohledové plochy ostrá hrana, která působí v kontrastu s „měkkými“ hranami historických kamenů velmi tvrdě a nepatřičně. Pro přiblížení se k původní nástrojové stopě by bylo nutné vyrobit polotovar s nadměrkem minimálně 5 mm po všech stranách a tuto přebytečnou část materiálu ručně odsekat.

Argumentace MHMP OKP, že současný stav se týká pouze zábradlí a oprava pláště bude probíhat jiným způsobem je nepřesvědčivá. V situaci, kdy projektová dokumentace ke stavebnímu povolení a rovněž k ní vydané závazné stanovisko se týká opravy celého mostu včetně pláště, komise neshledává žádné záruky změny budoucího postupu.

K bodu 2g) požadujícímu prověření vyřazených bloků uložených na skládce restaurátorem a jejich opětovné navrácení do stavby

Odůvodnění rozhodnutí MHMP O KP související s tímto bodem je zmatečné, neboť se zde tvrdí, že MHMP OKP bod 2g) ve výrokové části rozhodnutí neuvedl, přestože v bodě 5. uložených opatření je tento požadavek částečně uveden. Komise se v této věci opírá o doporučení **Charty ICOMOS – zásady pro analyzování, ochranu a stavební obnovu architektonických památek** (Viktoriiny vodopády, Zimbabwe, říjen 2003), jmenovitě článkem 3.14 *Všude, kde je to možné, je třeba zabránit odstranění nebo změnám historických materiálů nebo význačných rysů architektury.*

K bodu 2h) požadujícímu při zdění parapetu akceptování tradiční kamenické technologie

Tento bod nebyl MHMP OKP akceptován. Zdůvodnění tohoto odmítnutí se týká pouze části požadavku věnovaného šířce spár. Tvzení MHMP OKP, že šířka spár je dodržována je v přímém rozporu se zjištěním PI při státní kontrole provedené v r. 2008. Protokol z této kontroly obsahuje fotografickou dokumentaci některých úseků zábradlí před a po provedené opravě, ze které je zřejmý opak. Nedodržování šířky spár a tvaru zábradlí však nelze doložit rozměry mimo jiné proto, že nebylo před rozebráním parapetu provedeno podrobné zaměření konstrukce. Pokud se týká technologie spárování, je přes upozornění na nevhodnost zvoleného postupu malta nadále vymývána houbou. Další doporučení týkající se lokálních úprav spárořezu nevhodně provedených při předchozích opravách a respektování podélných i příčných deformací mostu při přezdívaní parapetu nebyla akceptována bez jakéhokoliv zdůvodnění. Na podporu svého stanoviska citujeme:

- **Péče o kamenné sochařské a stavební prvky**, Štulc, Suchomel, Maxová, Praha 1998, metodická publikace NPÚ, str.14, kapitola Spárořez: *„Zejména u fasád z kamenných kvádrů je tento systém (míněně spárořez) velmi podstatnou složkou původní stavebně-*

řemeslné i architektonické skladby díla. Má hodnotu hmotného historického pramene a nesmí být proto svévolně měněn.“

- -dtto- str. 14, kapitola Spárování: „*Nápodoba historického spárování je mimořádně obtížná a vyžaduje velké vcítění se provádějícího restaurátora nebo řemeslníka do charakteru originálu. ... Nezdařilá nápodoba může vyznít mimořádně nevhodně.“*

K bodu 2i) požadujícímu nový návrh zdící a spárovací malty

Tento bod nebyl MHMP OKP akceptován s odůvodněním, že malta MAPE-ANTIQUE MC byla schválena laboratoří NPÚ a úspěšně použita při opravě pilířů č. 8 a 9. Komise nepochybuje kvality malty MAPE-ANTIQUE MC a rovněž nevyklučuje její použití při opravě některých částí Karlova mostu, například pilířů na úrovni hladiny nebo plomb líce kleneb. Komise však nepovažuje za vhodné použití této malty při přezdívání parapetu zábradlí a to z důvodu její příliš vysoké pevnosti v tlaku, která neumožňuje přirozenou tepelnou dilataci jednotlivých bloků zábradlí ve spárách a vynucuje si vytvoření umělé dilatační spáry podél podstavců soch viz bod 2j). Komise rovněž považuje za nevhodnou barevnost této maltové směsi, která neodpovídá barevnosti historických malt použitých na mostě. Tvzení MHMP OKP, že požadavek namíchat novou maltu na základě rozboru vzorků gotických malt je prakticky nesplnitelný je v přímém rozporu s restaurátorskou praxí na celé řadě památkových objektů. Za přímo alarmující považuje Komise závěrečné tvrzení, že *zde není časový prostor pro potřebné zkoušky a ověření vlastností*. Okleštění řádné přípravy stavby vycházející z metodických pokynů domácích i mezinárodních institucí je u památky takového významu neomluvitelné a nelze ho odůvodnit nebezpečím z prodlení. V případě Karlova mostu se nejedná o havarijní stav a nebezpečí škod způsobených prodloužením výstavby lze eliminovat vhodným provizorním opatřením.

K bodu 2j) týkajícímu se požadavku na nové řešení dilatace parapetu

Tento požadavek nebyl akceptován s odůvodněním dobré funkčnosti použitého řešení. Komise nadále považuje řešení dilatace parapetu dilatačními spárami vyplněnými minerální vlnou a povrchově zaplněnými trvale pružným tmelem za zcela nepřijatelné. Toto novodobé řešení, praktikované na panelové výstavbě, bylo navrženo v reakci na poruchy zábradlí vyvolané tepelnou roztažností. Za příčinu těchto poruch byly označeny nevhodné úpravy zábradlí a mostovky provedené ve 20. století. Protože tyto příčiny jsou při současné opravě mostu odstraňovány, lze důvodně vyslovit domněnku o nadbytečnosti realizovaného opatření. Realizační tým se zjevně nezabýval návratem autentických stavebně technických podmínek, které umožňovaly dilataci zábradlí před zmíněnou nevhodnou opravou po dobu více jak 500 let. Komise konstatuje, že nebyl proveden průzkum srovnatelných mostů u nás i v zahraničí, který by objasnil historické řešení tohoto problému a umožnil jeho rehabilitaci v rámci současné opravy.

K bodům 2k) a 2l) požadujícím nové řešení detailu napojení izolace na parapet v místě vystupujících kamenů a nový návrh řešení izolace pod

Staroměstskou mosteckou věží Komise uvádí, že dosud nemá k dispozici uvedenou dokumentaci, o které MHMP OKP tvrdí, že již byla zpracována.

K bodu 3e) požadujícímu opravit nekvalitně provedené části parapetu

Tento požadavek nebyl MHMP OKP akceptován s odůvodněním, že v rámci předpřejímkové prohlídky dochází k odstraňování závad. Komise konstatuje, že dosud byly odstraněny pouze drobné závady nevyžadující rozebrání zdiva. V některých úsecích parapetu zvláště na malostranské straně mostu se však vyskytují hrubé vady (např. kónické spáry šířky až 40 mm, nové kameny vpadlé oproti líci o 10 mm), které nelze odstranit bez demontáže dotčeného úseku zábradlí. V této věci se odvoláváme na následující dokument:

- **Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy** (od 1.6.2002 součást našeho právního řádu), kapitola Sankce, článek 9: *Každá Strana se v rámci svých dostupných pravomocí zavazuje, že zajistí, aby se porušení zákona chránícího architektonické dědictví setkávala s náležitou a přiměřenou odezvou ze strany příslušného úřadu. Tato odezva může za náležitých okolností obnášet závazek pro pachatele zbourat nově postavenou budovu, která nevyhovuje požadavkům, nebo uvést chráněný statek do původního stavu.*